

злочину. Так, якщо для притягнення до відповідальності за переховування злочинця за ст. 198 КК України не має значення ступінь поінформованості особи про основний злочин, то для кваліфікації приховування злочинів за ст. 396 КК України має суттєве значення усвідомлення переховувачем того, що злочин є тяжким або особливо тяжким, а для кваліфікації заздалегідь не об'язного відмивання злочинних доходів має значення те, що предикатний злочин відповідає ознакам, які зазначені в примітці 1 до ст. 209 КК України. Вольовий момент суб'єктивної сторони умисних видів причетності до злочину виражався в бажанні особи вчинити одне з діянь, яке відноситься до причетності.

Мотив і мета причетності до злочину може бути різна залежно від його виду. Так, при вчиненні приховування злочину винна особа зазвичай має на меті створення необхідних умов або усунення перешкод для ухилення виконавця чи інших учасників основного злочину від кримінальної відповідальності. Для особи, яка придбаває, отримує, зберігає або збуває майно, одержане злочинним шляхом, метою може бути нажива, бажання допомоги виконавцеві предикатного злочину приховати викрадене тощо.

Список використаних джерел:

1. Зарубин А. В. Уголовно-правовое регулирование прикосновенности к преступлению : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Зарубин Андрей Викторович ; Тюмен. юрид. ин-т МВД России. - Тюмень. - 2004. - 2

Законодавчі новели щодо протидії насильству в сім'ї

Беспаль О.Л., викладач кафедри господарсько-правових дисциплін НШПП НАВС

Насильство в сім'ї не є новим для України, оскільки дана проблема існувала у різні часи розвитку нашої держави й існує нині. Законодавцем були прийняті ряд нормативних актів, спрямованих на протидію і боротьбу з цим негативним явищем, однак, вони мають певні недоліки і не в повній мірі протидіють та запобігають даному виду насильства. Тому, виникає необхідність внесення змін та доповнень до чинного законодавства з метою посилення відповідальності за насильство в сім'ї. Останніми новелами в даній сфері є: Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо посилення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї) реєстр. № 4036а від 06.06.2014 р., поданий народними депутатами України Сушкевичем В. М. та Каплінім С. М. [1] (далі - Законопроект № 4036а від 06.06.2014 р.) та Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо введення кримінальної відповідальності за злочини скоєнні по відношенню до членів своєї сім'ї) реєстр. № 4036а-1 від 17.06.2014 р., поданий народним депутатом України Гузенком К. О. [2] (далі - Законопроект № 4036а-1 від 17.06.2014 р.).

Вищевказаними законопроектами пропонується внести зміни до статті 67 Кримінального кодексу України (далі - КК), а саме доповнити обставини, які обтяжують покарання при його призначенні - злочином щодо члена своєї сім'ї. Однак, ні в КК, ні в законопроектах, ні в пояснювальних записках до них немає визначення поняття «члени сім'ї». Дане поняття визначене в Законі України «Про попередження насильства в сім'ї» (п.6 ст.1), де під «членами сім'ї» необхідно розуміти осіб, які перебувають у шлюбі; проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою; їхні діти; особи, які перебувають під опікою чи піклуванням; є родичами прямої або непрямої лінії споріднення за умови спільного проживання [1]. В Кримінальному процесуальному кодексі України «члени сім'ї» визначені в поєднанні з поняттям «близькі родичі», а

саме це близькі родичі та члени сім'ї - чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі (п.1 ч.1 ст.3) [2]. Вказані визначення поняття «члени сім'ї» є занадто широкими і неоднозначними, у зв'язку з чим на практиці можуть виникнути складності при визначенні потерпілої особи.

Законопроектом № 4036а від 06.06.2014 р. пропонується доповнити КК новою статтею 128-1 «Вчинення насильства в сім'ї», яка передбачає відповідальність за вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного характеру члену своєї сім'ї, що спричинили легкі (ч.1), середньої тяжкості (ч.2), тяжкі тілесні ушкодження (ч.3), необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ч.4) і умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій щодо члена своєї сім'ї, які завдали фізичного болю і не спричинили тілесних ушкоджень (ч.5). Необхідно зазначити, що в даній статті не дотримані загальні вимоги, яким має відповідати кримінально-правова норма (від менш суворо до більш суворого покарання), оскільки ч.4 даної статті передбачає відповідальність за необережне вчинення злочину. Відсутня логічна послідовність побудови кримінально-правової норми.

Крім того, ч.1 ст.128-1 вказує на «дії фізичного характеру». Якщо під діями фізичного характеру розуміти «фізичне насильство», то чому автори законопроекту обмежились лише одним видом насильства. Оскільки, відповідно ст.1 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» крім фізичного, виокремлюють сексуальне, психологічне й економічне насильство в сім'ї.

Законопроектом № 4036а-1 від 17.06.2014 р. пропонується доповнити окремі статті (ч. 2 ст. 115, ч. 3 ст. 120, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст.125, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129, ч. 3 ст. 130, ч. 3 ст. 133, ч. 2 ст. 144, ч. 3 ст. 146, ч. 4 ст. 152, ч. 3 ст. 153 КК) кваліфікуючою ознакою - вчинення злочину щодо «членів своєї сім'ї». Однак, ряд статей вже містять кваліфікуючі або особливо кваліфікуючі ознаки, як щодо неповнолітніх, малолітніх. Крім того, даним законопроектом вже запропоновано доповнити ст. 67 КК обставиною, яка обтяжує покарання при його призначенні - злочинно щодо члена своєї сім'ї. Тому, чи доцільно це ще раз дублювати в Загальній та Особливій частинах одночасно.

Отже, можна зробити висновок, що вищевказані проекти законів щодо посилення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї, в цілому, є позитивною ініціативою. Однак, нинішня редакція не досить вдала, оскільки в правозастосовчій діяльності може виникнути багато проблем та плутанини, тому, необхідно усунути ряд недоліків та неточностей.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 15.11.2001 р. № 2789-III. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
3. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо посилення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї), реєстр. № 4036а від 06.06.2014 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51238
4. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо введення кримінальної відповідальності за злочини скоєнні по відношенню до членів своєї сім'ї), реєстр. № 4036а-1 від 17.06.2014 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51357